

Üniversite Türü Açısından Öğrencilerin Eğitim-Öğretim Etiği ile Bağlılık Düzeylerinin İncelenmesi*

Tuğba GÜNER DEMİR**, Özge ERDEMLİ*** ve Gül KURUM****

Öz: Üniversitelerde sunulan eğitim-öğretim hizmetinin niteliği, bu sürecin öğretim elemanları tarafından etik kurallara göre yürütülmesinden etkilenmektedir. Ayrıca yükseköğretimde eğitim-öğretim etiği öğrencilerin üniversiteye bağlılıkları ile ilişkilendirilmektedir. Bu çalışmada, üniversite türü değişkenine göre eğitim fakültesi öğrencilerinin yükseköğretimde eğitim-öğretim etiği ve bağlılık algılarının incelenmesi amaçlanmaktadır. Nicel araştırma yöntemi ile gerçekleştirilen bu araştırma, tarama modeli ile desenlenmiştir. Araştırmanın çalışma grubunu Türkiye’deki biri araştırma üniversitesi olan iki kamu üniversitesinden 463 Eğitim Fakültesi öğrencisi oluşturmaktadır. Öğrencilerin üniversitedeki eğitim-öğretim etiğine ve bağlılığa ilişkin görüşleri “Yükseköğretimde Eğitim-Öğretim Etiği Ölçeği-Öğrenci Formu ve Yükseköğretimde Öğrenci Bağlılığı Ölçeği” ile belirlenmiştir. Verilerin analizinde aritmetik ortalama, standart sapma, pearson korelasyon katsayısı, çok değişkenli varyans analizi (MANOVA) testi kullanılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre lisans öğrencileri öğretim elemanlarının eğitim-öğretim etiği açısından yüksek düzeyde etik davrandığını düşünmektedir. Ayrıca öğrencilerin yükseköğretimde öğrenci bağlılık düzeylerinin yüksek olduğu belirlenmiştir. Üniversite türü açısından öğrencilerin yükseköğretimde eğitim-öğretim etiğine ilişkin görüşleri ile bağlılık düzeyleri arasında araştırma üniversitesinin lehine anlamlı farklılık bulunmuştur. Üniversite öğrencilerinin yükseköğretimde eğitim-öğretim etiğine yönelik görüşleri ile üniversitelerine hissettikleri bağlılık düzeyleri arasında orta düzeyde ve pozitif yönde anlamlı bir ilişki bulunmaktadır.

* Bu çalışma 10-13 Eylül 2020 tarihinde düzenlenen VII. Uluslararası Eurasian Educational Research Congress’de sunulan “Yükseköğretimde Algılanan Eğitim-Öğretim Etiği ve Öğrenci Bağlılığı ile İlişkisi” isimli sözlü bildirinin genişletilmiş halidir.

Bu araştırma için Trakya Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Etik Kurulu Başkanlığında (6/05/2020 tarih ve 29563864-050.04.04-E.432843-03/06 sayısı) etik izin alınmıştır.

** Arş. Gör. Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü,
Email: tugbaguner87@gmail.com Orcid No: 0000-0003-2653-2673

*** Arş. Gör. Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü,
Email: ozge.erdemli87@gmail.com Orcid No: 0000-0002-8004-020X

**** Arş. Gör. Dr. Trakya Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Email: gkurum13@gmail.com
Orcid No: 0000-0002-8686-7339

Gönderim: 10.08.2021

Kabul: 10.06.2021

Yayın: 15.12.2021



Anahtar Kelimeler: Eğitim-öğretim etiği, öğrenci bağlılığı, araştırma üniversitesi, öğretim elemanı, üniversite öğrencisi

Investigation of Educational Ethics and Commitment Levels of Students in Terms of University Type

Abstract: The quality of the education services offered at universities is affected by the lecturers' implementation of this process according to ethical rules. In addition, educational ethics in higher education is related to students' commitment to the university. In this study, it is aimed to examine the faculty of education students' perceptions on educational ethics and commitment to higher education according to the university type variable. It was conducted with the quantitative research method and was designed with the survey model. The study group consists of 463 undergraduate students from the Faculty of Education of two public universities, one of which is a research university. The students' views on educational ethics and commitment were determined with "Educational Ethics at Higher Education Scale-Student Form and Student Commitment to Higher Education Scale". Mean, standard deviation, Pearson correlation coefficient, multivariate analysis of variance (MANOVA) test were used for data analysis. According to the research results, undergraduate students thought that the lecturers behaved highly ethically in terms of educational ethics. In addition, it was determined that students had high levels of commitment to higher education. In terms of the university type, a significant difference was found between the students' views on educational ethics in higher education and their level of commitment in favor of the research university. There was a moderate and positive significant relationship between university students' views on educational ethics in higher education and the level of commitment they feel to their universities.

Key words: Educational ethics, student commitment, research university, lecturer, university student.

Giriş

Üniversiteler bilimsel bilginin üretildiği, bilimsel ve teknolojik araştırmaların yapıldığı ve meslek alanında uzmanlaşmış nitelikli insan gücünün yetiştirildiği kurumlardır. Bu nedenle üniversitelerin en temel hizmet alanlarından biri eğitim-öğretim faaliyetlerinin sürdürülmesidir. Topluma ve öğrencilere karşı yükseköğretim kurumları bu misyonu öğretim

elemanları aracılığıyla gerçekleştirmektedir. Eğitim-öğretim sürecinin nitelikli şekilde yürütülmesinde öğretim elemanlarının uzmanlık bilgisi, kullandığı yöntem-teknikler ve üniversitenin altyapısı kadar etik ilke ve değerlere uygun davranmaları da anahtar rol oynamaktadır. Özellikle öğrenciler için rol model olan akademisyenler, öğrenci ile birebir ilişki içerisinde olduğu için öğrencinin üniversiteye olan algısında önemli bir paya sahiptir. Öğrencinin üniversiteye yönelik olumlu duygular geliştirmesinde, üniversiteye kendini bağlı hissetmesinde akademisyenlerin tavır ve davranışlarının önemli olduğu düşünülmektedir (Kareva, 2011). Bu nedenlerle bu çalışmada akademisyenlerin eğitim-öğretim sürecinde sergilediği etik davranışlar ile öğrenci bağlılığı arasındaki ilişki incelenmiştir. Ayrıca üniversitenin araştırma üniversitesi olup olmaması çalışmada ele alınan değişkenler arasında yer almaktadır.

Yükseköğretimde Eğitim-Öğretim Etiği

Yükseköğretim sisteminde ayrı bir öneme sahip olan etik kavramı, ahlak felsefesi olarak da nitelendirilmekte olup, birey davranışlarının doğru-yanlış veya iyi-kötü şeklinde sorgulanarak değerlendirilmesi olarak tanımlanmaktadır (Arslan, 2014). Etiğin araştırma konusu insanlık, toplum ve birey için “doğru ve değerli olan eylemin” ne olduğudur (Başpınar ve Çakıroğlu, 2017). Diğer bir deyişle etik “insanların davranışlarını ve birbirleriyle olan ilişkilerini düzenlemek amacıyla oluşturulmuş eylem kuralları, normlar silsilesi ve değer sistemi” olarak ifade edilmektedir (Cevizci, 2017).

Etiğin araştırma konularından birisi meslek etiğidir. Meslek etiği; bir meslek grubunun, mesleğine yönelik olarak oluşturduğu, mesleğin üyelerine emir veren, onları belirli bir standart içinde davranmaya zorlayan, ilkesiz ve yetersiz üyeleri meslekten dışlayan, kişisel eğilimlerini sınırlandıran, meslek içerisindeki rekabeti düzenleyerek hizmet ideallerini korumayı hedefleyen ilkeler bütünüdür (Aydın, 2019). Bir meslek elemanın sergilediği davranışlar diğer meslektaşlarını da yakından ilgilendirmektedir. Çünkü yapılan yanlış bir davranış sadece kişiyi küçük düşürmekle kalmamakta aynı zamanda mesleğe duyulan güvene de zarar verebilmektedir (Başpınar ve Çakıroğlu, 2017). Meslek etiğinin akademideki yansıması olarak kabul edilen akademik etik, Shils (2008) tarafından üniversite ve üniversitenin bağlı olduğu diğer kuruluşları kapsayan, kurumsal bir düzenleme içinde eylem ahlakını tanımlamaya hizmet eden bir hak ve sorumluluklar bütünü olarak tanımlanmaktadır (akt. Turner, 2019). Bu kapsamda akademik etiğin korunmasında öğretim elemanlarının mesleki etik ilkelere uygun davranmasının ciddi bir payı olduğunu ifade etmek mümkündür.

Toplum için akademisyenlerin etik davranışları büyük bir öneme sahiptir. Bunun en önemli nedenlerinden biri akademisyenlerin üniversitenin etik kültürünün oluşturulmasında ciddi bir rol oynamalarıdır. Öğrencilerin ahlaki gelişimini de etkileyen akademisyenler ülkenin geleceğinin liderlerini yetiştirmeleri sebebiyle ayrıcalıklı ve büyük sorumluluk gerektiren bir göreve sahiptirler. Mezunlarını yüksek akademik standartlara ve etik değerlere sahip olarak yetiştirme sorumluluğu akademisyenlere oldukça büyük bir görev yüklemektedir (Saat, Jamal ve Othman, 2004).

Bir öğretim elemanının, üniversitelerin amaçlarına yönelik olarak faaliyetlerini gerçekleştirme sürecinde meslek insanı yetiştirme (eğitim-öğretim), bilimsel araştırma yapma ve topluma hizmet sunma gibi çeşitli sorumlulukları bulunmaktadır. Bu sorumluluklar arasında en önemlilerinden birisi öğretim faaliyetidir (Dinç ve Gizir, 2019). Dolayısıyla tıpkı bilimsel araştırma sürecinde olduğu gibi akademisyenlerin öğretim faaliyetini yerine getirirken mesleki ilkeler bütününe göre hareket etmesi yadsınamaz bir gerekliliktir.

Akademisyenlerin farklı bilim dallarında hem teorik hem de uygulamalı faaliyetleri gerçekleştirirken mesleki etik ilkeler bütününe oluşturmaları önemli ve gerekli görülmektedir. Çünkü bu ilkelerin uzun dönemde üniversitelerdeki akademik ve uygulamalı faaliyetlerin kalitesini arttıracığına inanılmaktadır. Aydın (2016) akademisyenlerin uyması gereken etik değerleri ve bu değerlerin hayata geçirilmesini sağlayan bazı etik ilkeleri; dürüstlük, doğruluk, nesnellik, yasallık, dikkat, gizlilik, açıklık, öğrencilere saygı, meslektaşlara saygı, entelektüel sermayeye saygı, bilimsel yeterlik (liyakat), çıkar çatışmasından kaçınma, özgürlük, güvenlik, hayvanlara özen, insan deneklerin korunması, kamusallık olarak sıralamaktadır.

Tinto (1997) üniversitelerde sınıfın, yükseköğretim kurumlarının eğitim faaliyet yapısının merkezinde yer aldığını, dahası sınıfın öğrencilerin ve öğretim üyelerinin bulunduğu ve resmi olarak eğitimin yaşandığı tek yer olduğunu belirtmektedir. Türkiye’de öğretim elemanlarının eğitim-öğretim sürecindeki etik sorumlulukları Yükseköğretim Kurulu (YÖK) tarafından belirlenmiştir. YÖK tarafından hazırlanan rehberde öğretim elemanlarına ders planı hazırlamaları, derslerini program içeriğine göre yerinde ve zamanında yürütmeleri, engelli öğrencilere gereken destek ve yardımı sağlamaları, öğrenci notlarını ilgili sistem dâhilinde açıklamaları gibi çeşitli sorumluluklar yüklenmiştir (YÖK, 2014).

Alanyazın akademisyenlerin bu etik sorumlulukları yerine getirmeyerek etik dışı davranışlar sergileyebildiğini göstermektedir. Loeb (1994) akademisyenlerin eğitim ve öğrenci ilişkileri kapsamında sergileyebileceği etik dışı davranışları şu şekilde sıralamaktadır: a)

Araştırma faaliyetlerine ve danışmanlığa daha fazla önem vererek öğretim sorumluluklarını veya diğer öğrencilerle ilgili konuları ihmal etmek, b) Öğrencilerin derste kullanacağı kitabı bir ücret karşılığı şart koşmak, c) Öğrencilere fazla not verme karşılığında hediye almak ya da talep etmek, d) Derse hazırlanmaktan kaçınmak için güncel olmayan konular işlemek, e) Öğrencileri kazanç sağlayabileceği ticari bir firmaya yönlendirmek. Bahsedilen bu etik dışı davranışların öğrencilerin üniversiteye olan bakış açılarını ve bağlılıklarını etkileme olasılığının yüksek olduğu ileri sürülebilir.

Yükseköğretimde Öğrenci Bağlılığı

Bağlılık, kişilerin çalışma hayatları, örgüt üyelikleri ya da kişisel ilişkiler gibi durumlarına yönelik sergiledikleri tutum, davranış ve inançlarını açıklayan çok yönlü bir kavramdır. Ayrıca bağlılık, araştırmaların çoğunlukla işgörenlerle yürütüldüğü örgütsel psikoloji alanında da yaygın olarak uygulanmaktadır (Rodríguez-Izquierdo, 2020). Bu doğrultuda bağlılık kavramı temel olarak örgütsel düzeyde işgörenler bağlamında ele alınıyor gibi görünmesine rağmen, eğitim örgütlerinde bağlılık çalışmaları yönünü öğrencilere çevirmiştir. Çünkü eğitim örgütlerindeki aidiyet, memnuniyet ve kalite çalışmaları bu süreçten doğrudan etkilenen öğrencileri ön plana çıkarmaktadır (Strauss ve Volkwein, 2004). Bu bağlamdaki temel varsayım eğitim örgütlerindeki bu çalışmaların öğrencilerin bağlılıklarını olumlu yönde etkileyeceğidir.

Bağlılık içinde bulunulan bağlama göre karşı tarafa yönelik duygu, inanç, tutum ve davranışların bütünü olarak ifade edilebilir. Bu doğrultuda bağlılık çalışmaları öncelikle örgütsel düzeyde işgörenlerle başlamıştır. Balcı (2020) örgütsel bağlılığı örgütün amaç ve değerlerine güçlü bir inanç ve bu değerleri kabul etme, örgüt için anlamlı bir çaba gösterme istekliliği ve örgüt üyeliğinin devamı için güçlü bir arzu duyma olarak tanımlamaktadır. Örgütsel bağlılık, Durna ve Eren'e (2005) göre de işgörenlerin hedefleri içselleştirmesi, bu doğrultuda çaba göstermesi ve örgütte kalmaya devam etmesidir. Diğer taraftan örgütsel bağlılık çalışmalarının öncüleri olarak kabul edilen Meyer ve Allen (1991) bu kavramı işgörenlerin örgütün amaçlarını gerçekleştirmesini sağlama sürecine bağlı olması durumu olarak ele almakta ve duyuşsal, normatif ve devam bağlılığı alt boyutlarında açıklamaktadır. Yazarlar duyuşsal bağlılıkta işgörenlerin örgütte kalmaya istekli olmasını, devam bağlılığında kişisel çıkarlarını ve örgüte ihtiyaç duymasını ön plana çıkarırken normatif bağlılıkta ise örgütsel zorunlulukları vurgulamaktadır.

Örgütsel bağlılık, örgüt boyutunda bireylerin buldukları örgüte (iş ortamı, okul ya da çevre gibi) karşı tutum, davranış ve inançları aracılığıyla gösterdikleri duyuşsal tepkiler olarak ifade edilmektedir. Ancak bağlılık kavramı öğrenciler açısından ele alındığında bağlam değişmektedir. Bu kapsamda Abduh, Rosmaladewi ve Basri (2018) öğrenci bağlılığını öğrencilerin kendilerini öğretim, kültür, akademik hayat ve kampüs olanaklarına entegre etmesini sağlayan üniversiteye yönelik bir adanmışlık olarak tanımlamaktadır. Böylece çalışmalar öğrencilerin üniversiteye karşı bağlılık düzeylerini etkileyen olumlu ve olumsuz tutum, davranış ve duygularını anlayarak eğitim-öğretim sürecini iyileştirmeye odaklanmıştır (Rodríguez-Izquierdo, 2020). Ayrıca üniversiteler öğrenci bağlılığını yükseltmek için hizmet memnuniyetini yükseltmeye, daha iyi öğrenme altyapısı sağlamaya, akademik ve idari personelle öğrenciler arasında duygusal bağ kurmaya çabalamaktadır (Osman, Zaionol, Yahaya ve Hudin, 2019).

Öğrenci bağlılığı öğrencilerin üniversite ile ilişkisini sürdürme isteği olarak değerlendirilebilir (Osman ve diğ., 2019). Bu istek öğrencilerin üniversiteye ilişkin deneyimleri ve üniversiteyle etkileşimleri aracılığıyla belirlenmektedir (Yousaf, Mishra ve Bashir, 2020). Bu doğrultuda üniversiteye bağlılık konusunda hem üniversite öğrencileri hem de mezunlarla yapılan çalışmalar önemsenmektedir. Mezunların eğitim-öğretim süreci ve üniversite imajına ilişkin olumlu algıları yükseköğretim kurumlarının bir sonraki nesiller tarafından tercih edilmesinde anahtar rol oynamaktadır. Bu sebeple mezunların akademik personele, eğitim-öğretim sürecine ve destek hizmetlere ilişkin memnuniyetleri, üniversitelerin tavsiye edilme olasılıklarını yükseltmektedir. Ayrıca üniversite imajı yükseköğretime karşı güçlü bir öğrenci bağlılığını garanti etmektedir (Pedro ve Andraz, 2021).

Hem uluslararası hem de ulusal alanyazında yükseköğretimde öğrenci bağlılığı konusunda çeşitli araştırmalara rastlanmaktadır. Bağlılık düzeyi yüksek öğrenciler üniversiteye daha istekli gelmekte ve derslere daha fazla katılım göstermektedir (McNally ve Irving, 2010). Strauss ve Volkwein (2004) bağlılığın üniversite öğrencilerinin öğrenimlerini sürdürmelerinin önemli bir yordayıcısı olduğunu ifade etmektedir. Daniels, Sheahan ve MacNeela (2020) öğrencilerin üniversiteye bağlılıklarını etkileyen değişkenleri öğrenci iyi oluşu, akran iletişimi, akademik ortam ve program-kişi uyumu şeklinde sıralamaktadır. Yazarlar kişisel, sosyal ve akademik beklentileri karşılanan öğrencilerin üniversiteye karşı yüksek bağlılık gösterdiğini belirtmektedir. Bu bulguyla paralel olarak Ergün (2014) de üniversite öğrencilerinin kişilik özellikleri ve sosyalleşme algıları ile yükseköğretimde bağlılıkları arasında pozitif yönde

anlamli bir iliŒki bulmuŒtur. Bu kapsamda yüksek bağlılığa sahip öğrencilerin niversite ve akademisyenler hakkında olumlu bir algıya sahip olduğu vurgulanmaktadır (Cownie, 2020). Çünkü ğrencilerin akademik personel ile iliŒkisi ve derslerden sağladıkları yarar niversiteye bağlılıklarını olumlu yönde etkilemektedir (Gn, 2013). Ancak bağlılığın olmadığı ya da dŒk olduğu öğrencilerin niversite terk oranlarının yüksek olduğu tespit edilmiŒtir (Clements, Kinman, Leggetter, Teoh ve Guppy, 2016).

Görüldüğü üzere hem uluslararası hem de ulusal düzeyde farklı üniversitelerdeki öğrencilerin etik ve bağlılık algıları deėiŒmektedir. Bu deėiŒimde niversite faktörünün de etkili olduğunu ifade edilebilir. Çünkü her ğrenci grubu kendi niversitesindeki deneyimlerine göre etik ve bağlılık deėiŒkenlerine iliŒkin bir algı geliŒtirmektedir. Bu kapsamda Türkiye’de 2017-2018 akademik yılından itibaren YK tarafından niversiteler kategorilendirilmiŒtir. Böylece niversiteler araŒtırma kapasitesi, araŒtırma kalitesi ve etkileŒim ve iŒbirliėi baŒlıklarında eŒitli göstergeler tarafından deėerlendirilmiŒ ve ilk 10 niversite (Orta Doğu Teknik Üniversitesi, İstanbul Teknik Üniversitesi, Boğaziçi Üniversitesi, İzmir Yüksek Teknoloji Enstitüsü, Ankara Üniversitesi, İstanbul Üniversitesi, Hacettepe Üniversitesi, Gazi Üniversitesi, Erciyes niversitesi ve Gebze Teknik niversitesi) araŒtırma niversitesi olarak belirlenmiŒtir. Sıralamada ilk beŒte yer alan üniversitelere ek bütçe tahsisi yapılmıŒtır (YK, 2021). Bu nedenle bu araŒtırmanın alıŒma grubunun belirlenmesinde ilk beŒte yer alan bir araŒtırma niversitesi ve araŒtırma niversitesi sıralamasında yer almayan bir kurum tercih edilmiŒtir. Çünkü Türkiye bağlamı için araŒtırma niversitesi olan ve olmayan kurumların baŒta eğitim-ğretim süreci olmak üzere akademik personel tahsisi, yükselme, altyapı gibi hizmet alanlarında ve ğrenci hedef kitlesi açısından farklılık gösterdiği bilinmektedir. Bu farklılığın da öğrencilerin yükseköğretimde eğitim-ğretim etiği ve bağlılık algılarını etkilediği dŒnlmektedir.

Öğrencilerin niversiteye bağlılıkları yükseköğretim kurumlarının hayatta kalmasını ve sürdürülebilirliklerini derinden etkilemektedir. Yükseköğretim yöneticileri kreselleŒme bağlamında üniversitelerin rollerini baŒarılı Œekilde sürdürebilmeleri için ulusal ve uluslararası öğrencilerin bağlılıklarını artırmak amacıyla büyük çaba göstermektedir. Bu doğrultuda öğrencilerin kendilerini niversite ile zdeŒleŒtirerek bağlarını gclendirmek için mevcut hizmet kalitesinin yükseltilmesi gerekmektedir (Ismanova, 2019). Üniversite tarafından öğrencilere akademik, yurt, yeme-içme, sosyal-kültürel olmak üzere eŒitli hizmetler sunulmaktadır. Bu hizmetler kapsamında eğitim-ğretim faaliyetleri en ön sırada yer

almaktadır. Eğitim-öğretimin niteliği de akademisyen, içerik, yöntem-teknik kadar bu sürecin nasıl yürütüldüğünü gösteren etik ilkelerden de etkilenmektedir. Bu kapsamda YÖK (2014) eğitim-öğretim sürecine ilişkin öğretim elemanları için etik kurallar yayınlamıştır. Bu bağlamda bahsi geçen hizmet kalitesi, memnuniyet, imaj gibi değişkenlere ilaveten üniversitede eğitim-öğretim sürecinin etik kurallar çerçevesinde yürütülmesinin de öğrencilerin bağlılıklarını yakından etkilediği düşünülmektedir. Ayrıca üniversite türüne göre öğrencilerin yükseköğretimde eğitim-öğretim etiği ve bağlılık algılarının anlamlı olarak farklılaşması beklenmektedir. Bu bilgiler ışığında bu araştırmanın genel amacı, eğitim fakültelerinde öğrenim gören lisans öğrencilerinin algıladıkları yükseköğretimde eğitim-öğretim etiği ve öğrenci bağlılığına ilişkin görüşlerinin incelenmesidir. Bu genel amaç çerçevesinde aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

1. Öğrencilerin yükseköğretimde eğitim-öğretim etiğine ilişkin görüşleri nasıldır?
2. Öğrencilerin üniversite bağlılığı algıları nasıldır?
3. Üniversite türü açısından öğrencilerin yükseköğretimde eğitim-öğretim etiğine ilişkin görüşleri ile bağlılık düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmakta mıdır?
4. Üniversite öğrencileri tarafından algılanan yükseköğretimde eğitim-öğretim etiği ile öğrenci bağlılığı arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

Yöntem

Araştırma Deseni

Bu çalışmada nicel araştırma yöntemlerinden tarama modeli kullanılmıştır. Christensen, Johnson ve Turner (2015) tarama araştırmalarını bireylerin tutum, eylem, fikir ve inançlarına ilişkin bilgi edinmeye ihtiyaç duyulduğunda yapılan araştırmalar olarak açıklamaktadır. Bu araştırmalarda izlenen temel adımlar; (1) çalışma konusunun belirlenmesi ve tasarlanması, (2) veri toplama aracının kararlaştırılması veya geliştirilmesi, (3) araştırma verilerinin toplanması, (4) veri girişinin yapılması ve analiz için uygun hale getirilmesi, (5) verilerin analiz edilmesi ve (6) sonuçların raporlaştırılması ve yorumlanması şeklindedir (Christensen, Johnson ve Turner, 2015). Bu araştırmada da üniversite öğrencilerinin yükseköğretimde eğitim-öğretim etiğine yönelik görüşleri ve öğrenci bağlılık düzeyleri incelenmek istendiği için tarama modeli seçilmiş ve bu modelin temel adımları izlenmiştir.

Çalışma Grubu

Bu araştırmanın çalışma grubu seçkisiz örnekleme yöntemlerinden amaçlı örnekleme yöntemi ile belirlenmiştir. Bu kapsamda çalışma grubuna Türkiye'deki biri araştırma üniversitesi olan iki kamu üniversitesinin Eğitim Fakültesi öğrencileri seçildiği için amaçlı örnekleme çeşitlerinden ölçüt örnekleme kullanılmıştır (Patton, 2014). Buna göre 264'ü araştırma üniversitesi olmayan kurumdan ve 199'u araştırma üniversitesinden olmak üzere toplam 463 Eğitim Fakültesi lisans öğrencisi çalışma grubuna seçilmiştir. Çalışma grubunda yer alan öğrencilerin kişisel bilgilerine ilişkin frekans ve yüzde dağılımlarına Tablo 1'de yer verilmiştir.

Tablo 1. Katılımcıların Kişisel Bilgilerine İlişkin Frekans-Yüzde Dağılımı

	Değişkenler	Frekans (f)	Yüzde (%)
Cinsiyet	Kadın	351	75.8
	Erkek	112	24.2
	Toplam	463	100
Üniversite Türü	Araştırma üniversitesi olan	199	43.0
	Araştırma üniversitesi olmayan	264	57.0
	Toplam	463	100
Sınıf Düzeyi	2. Sınıf	146	31.5
	3. Sınıf	96	20.7
	4. Sınıf	220	47.5
	Belirtmeyenler	1	0.3
	Toplam	463	100
Bölüm	Fen Bilgisi Öğretmenliği	43	9.3
	Özel Eğitim Öğretmenliği	47	10.2
	Okul Öncesi Öğretmenliği	68	14.7
	Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık	26	5.6
	Almanca Öğretmenliği	32	6.9
	İngilizce Öğretmenliği	80	17.3
	Sosyal Bilgiler Öğretmenliği	50	10.8
	Sınıf Öğretmenliği	96	20.7

Müzik	14	3.0
Belirtmeyenler	7	1.5
Toplam	463	100

Tablo 1’de görüldüğü gibi araştırmanın çalışma grubunda yer alan öğrencilerin 351’i kadın (%75.8), 112’si erkektir (%24.2). Sınıf düzeyi açısından öğrencilerin 146’sı ikinci sınıfta (%31.5), 96’sı üçüncü sınıfta (%20.7) ve 220’si dördüncü sınıfta (%47.5) öğrenim görmektedir. Bir öğrenci sınıf düzeyi sorusuna cevap vermemiştir. Öğrencilerin öğrenim gördükleri bölümler açısından dağılımlarına bakıldığında ise öğrencilerin 43’ü fen bilgisi öğretmenliğinde (%9.3), 47’si özel eğitim öğretmenliğinde (%10.2), 68’i okul öncesi öğretmenliğinde (%14.7), 26’sı rehberlik ve psikolojik danışmanlıkta (5.6), 32’si Almanca öğretmenliğinde (%6.9), 80’i İngilizce öğretmenliğinde (%17.3), 50’si sosyal bilgiler öğretmenliğinde (%10.8), 96’sı sınıf öğretmenliğinde (%20.7), 14’ü müzik öğretmenliğinde (%3.0) eğitimlerine devam etmektedir. Yedi öğrenci ise öğrenim görülen bölüm sorusunu cevaplamamıştır.

Veri Toplama Araçları

Bu çalışmada öğrencilerin üniversitedeki eğitim-öğretim etiğine ilişkin görüşlerini ve öğrenci bağlılık algılarını belirlemek için *Yükseköğretimde Eğitim-Öğretim Etiği Ölçeği-Öğrenci Formu* ve *Yükseköğretimde Öğrenci Bağlılığı Ölçeği* kullanılmıştır. Bu ölçeklere ilişkin bilgiler alt başlıklarda sunulmaktadır.

Yükseköğretimde Eğitim-Öğretim Etiği-Öğrenci Formu. Öğrencilerin eğitim-öğretim etiğine ilişkin algılarını belirlemek için Erdemli, Güner Demir ve Kurum (2019) tarafından geliştirilen *Yükseköğretimde Eğitim-Öğretim Etiği Ölçeği-Öğrenci Formu* kullanılmıştır. Beşli likert tipinde olan ölçek toplam %60’lık bir varyansı açıklamaktadır. Toplam 24 maddenin yer aldığı ölçek tek faktör ve beş bileşenli bir yapıya sahiptir. Ölçeğin bileşenleri *Öğrencilere saygı gösterme*, *Derse ilişkin bilgilendirme*, *Öğrencilerin korunması*, *Öğretim elemanının yeterliliği* ve *Öğrencileri önemseme* şeklindedir. Öğrencilere saygı gösterme bileşeninde maddelerin faktör yük değerleri .47 ile .85 arasında değişmekte ve toplam varyansın %35.79’ünü açıklamaktadır. Derse ilişkin bilgilendirme bileşeninde maddelerin faktör yük değerleri .70 ile .88 arasında değer almakta ve toplam varyansın %8.21’ini açıklamaktadır. Öğrencilerin korunması bileşenindeki faktör yükleri .39 ile .80 arasında değişmekte ve toplam varyansın %6.51’ini açıklamaktadır. Öğretim elemanının yeterliliği bileşeninde faktör yük değerleri .40 ile .82 arasında değişmekte ve toplam varyansın %5.25’ini açıklamaktadır. Öğrencileri önemseme bileşeninde ise faktör yükleri .51 ile .75 arasında olup

toplam varyansın %4.29'unu açıklamaktadır. Ölçeğin iç tutarlılık güvenilirliği kapsamında hesaplanan Cronbach Alpha katsayısı toplam puanda .92, öğrencilere saygı gösterme bileşeninde .83, derse ilişkin bilgilendirme bileşeninde .78, öğrencilerin korunması bileşeninde .79, öğretim elemanının yeterliliği bileşeninde .81 ve öğrencileri önemseme bileşeninde .83'tür. Doğrulayıcı faktör analizinden (DFA) elde edilen uyum indeksleri de $\chi^2/sd=1.87$, RMSEA=.05, NFI=.89, CFI=.94, GFI=.89, AGFI=.86 olarak hesaplanmıştır. Bu araştırmada da Cronbach Alpha katsayısı toplam puanda .93, öğrencilere saygı gösterme bileşeninde .81, derse ilişkin bilgilendirme bileşeninde .83, öğrencilerin korunması bileşeninde .83, öğretim elemanının yeterliliği bileşeninde .84 ve öğrencileri önemseme bileşeninde .86 olarak bulunmuştur.

Yükseköğretimde Eğitim-Öğretim Etiği Ölçeği Öğrenci Formu tek faktör ve beş bileşenli bir yapıdadır. Likert tipi olarak geliştirilen ölçekte maddelerin ağırlık dereceleri Hiç katılmıyorum=1 ve Tamamen katılıyorum=5 olacak şekilde puanlandırılmıştır. Araştırmada yer alan katılımcıların araştırma sorularına verdikleri cevapların aritmetik ortalamalarının değerlendirilmesinde şu değerlendirme aralıkları esas alınmıştır: "1,00-1,79 = Hiç Katılmıyorum", "1.80 – 2.59 = Az Katılıyorum", "2.60 – 3.39 = Orta Düzeyde Katılıyorum", "3.40 – 4.19 = Çok Katılıyorum", "4.20 – 5.00 = Tamamen Katılıyorum". Ölçekte ters puanlanan madde bulunmamaktadır. Bu ölçekten alınabilecek toplam puan 24-120 arasındadır. Ölçekten alınan puanların 120 ve bu puana yakın olması ilgili ölçek maddeleri kapsamında öğrencilerin yükseköğretimde eğitim-öğretim etiğine ilişkin olumlu görüşlere sahip olduğu şeklinde ifade edilebilir. Ayrıca bu sonuç, öğretim elemanlarının öğrencilere karşı yükseköğretimde eğitim-öğretim etik ilkelerini gözeterek davrandığı şeklinde yorumlanabilir.

Yükseköğretimde Öğrenci Bağlılığı Ölçeği. Öğrencilerin bağlılıklarını ölçmek için Çınkır, Kurum ve Yıldız (2021) tarafından geliştirilen *Yükseköğretimde Öğrenci Bağlılığı Ölçeği* gerekli izinler alınarak kullanılmıştır. Ölçeğin ön deneme uygulaması, Ankara'da bir kamu üniversitesinin çeşitli fakültelerinden 2178 lisans öğrencisi ile gerçekleştirilmiştir. Tek boyut 14 maddeden oluşan ölçekte maddelerinin faktör yük değerleri .65 ve .84 arasında değişmektedir. Bu faktörün açıkladığı toplam varyans %54.88'dir. Ölçeğin iç tutarlılık güvenilirliği kapsamında hesaplanan Cronbach Alpha katsayısı .93'tür. DFA model uyum indeks değerleri de $\chi^2/sd=10.6$, RMSEA=0.07, SRMR=0.03, CFI=0.94, TLI=0.93 şeklinde

hesaplanmıştır (Çinkır ve diğ., 2021). Ölçeğin bu araştırma için Cronbach Alpha katsayısı .95'tir.

Ölçekte yer alan yanıt seçenekleri beşli Likert tipinde "1=Hiç Katılmıyorum, 5=Tamamen Katılıyorum" şeklindedir. Araştırmada yer alan katılımcıların araştırma sorularına verdikleri cevapların aritmetik ortalamalarının değerlendirilmesinde şu değerlendirme aralıkları esas alınmıştır: "1,00-1,79 = Hiç Katılmıyorum", "1.80 – 2.59 = Katılmıyorum", "2.60 – 3.39 = Ne Katılıyorum Ne Katılmıyorum/orta", "3.40 – 4.19 = Katılıyorum", "4.20 – 5.00 = Tamamen Katılıyorum". Bu doğrultuda ölçekten alınabilecek toplam puan 14-70 arasındadır. Ölçekten alınan puanların 70 ve bu puana yakın olması ilgili ölçek maddeleri kapsamında öğrencilerin üniversiteye karşı yüksek düzey bağlılık gösterdiği şeklinde ifade edilebilir. Ölçekte yer alan maddeler arasında ters puanlanan maddeler bulunmamaktadır.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Araştırmanın verilerinin araştırma üniversitesi olan ve olmayan iki kamu üniversitesine bağlı Eğitim Fakültesinden toplanabilmesi için öncelikle Etik Kurul Onayı alınmıştır. İlgili onay alındıktan sonra veri toplama araçları gönüllü öğrencilere uygulanmıştır. Veri toplama sürecinde öncelikle öğrencilere araştırmanın amaçları açıklanmış, toplanacak verilerin araştırma amaçları doğrultusunda kullanılacağı ve kimliklerinin gizli tutulacağı belirtilmiş ve öğrencilerden anket maddelerini doğru ve eksiksiz yanıtlamaları istenmiştir.

Verilerin analizinde Sosyal Bilimler İçin İstatistik Paket Programı (SPSS) kullanılmıştır. Öğrencilerin yükseköğretimde eğitim-öğretim etiğine ilişkin görüşleri ile bağlılık düzeylerini belirlemek için aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri hesaplanmıştır. Üniversite türü açısından öğrencilerin yükseköğretimde eğitim-öğretim etiğine ilişkin görüşleri ile bağlılık düzeyleri arasında anlamlı farklılık olup olmadığı çok değişkenli varyans analizi (MANOVA) testi ile incelenmiştir. Üniversite öğrencileri tarafından algılanan yükseköğretimde eğitim-öğretim etiği ile öğrenci bağlılığı arasındaki ilişkinin düzeyini ve yönünü açıklayabilmek için ise Pearson korelasyon katsayısı değerlendirilmiştir. Pearson korelasyon analizi ile ulaşılan sonuç .00-.25=çok zayıf, .26-.49= zayıf, .50-.69=orta, .70-.89= yüksek, .90-1.00= çok yüksek ilişki olarak değerlendirilmiştir (Sungur, 2006). Anlamlılık düzeyi olarak .05 ölçüt alınmıştır.

Verilerin analizinden önce veri setinin hatasızlığı incelenmiştir. Bunun için öncelikle betimsel istatistiklerle (mod-medyan-aritmetik ortalama, basıklık-çarpıklık katsayıları gibi) nicel değişkenlerin olası sınırlar (1.00-5.00) içerisinde olup olmadığı kontrol edilmiştir.

Sonrasında kayıp değerler incelenmiştir. Veri setinde kayıp veri oranının %5'ten az olmasına dikkat edilmiş (Tabachnick ve Fidell, 2014, 97) ve kayıp verilere ortalama değer atanmıştır. Tek değişkenli uç değerler standartlaştırılmış z puanları ile incelenmiştir. Buna göre z puanı aralığının -3.00 ile +3.00 arasında olması gerekmektedir (Tan, 2016). Bu değerler dışında bulunan değerler (52 veri) veri setinden çıkarılmıştır. Ayrıca çok değişkenli uç değerler için Mahalanobis uzaklık değerleri incelenmiş ve uç değerler (iki veri) veri setinden çıkarılmıştır.

Veri setinin normal dağılım göstermesi için aritmetik ortalama, mod ve medyan değerlerinin birbirine yakın olması gerekirken, çarpıklık ve basıklık katsayılarının +1 ve -1 değerleri arasında olması yeterli kabul edilmektedir (Tabachnick ve Fidell, 2014). Sürekli değişkenlere ilişkin bu bilgiler Tablo 2'de özetlenmiştir.

Tablo 2. Sürekli Değişkenlere Ait Çarpıklık ve Basıklık Katsayıları

Değişkenler	Katsayılar				
	M	Mod	Medyan	Basıklık	Çarpıklık
Yükseköğretimde Eğitim-Öğretim Etiği-Öğrenci Formu	89.94	90.00	91.00	-.24	-.27
Yükseköğretimde Öğrenci Bağlılığı Ölçeği	50.00	70.00	52.00	.05	-.62

Tablo 2'de görüldüğü üzere ölçek puanlarının dağılımına yönelik olarak; aritmetik ortalama, mod ve medyan değerleri birbirine yakındır. Çarpıklık ve basıklık katsayıları da +1 ve -1 arasında yer almaktadır. İlaveten saçılma diyagramı, histogram ve kutu-bıyık grafiği incelenmiştir. Bütün bu incelemeler değişkenlerin normal dağıldığını göstermektedir. Sonrasında tek değişkenli homojenlik için Levene testi ($p>.05$), gruplar arasındaki varyans-kovaryans homojenliği de Box M testi ($p>.05$) ile sınanmıştır. Bu değerler de tek değişkenli ve çok değişkenli homojenliğin sağlandığını göstermektedir. Ayrıca değişkenler arasındaki korelasyonlar ($r<.70$) incelendiğinde çoklu bağlantı problemi tespit edilmemiştir. Buna göre veri setinin normal dağılım gösterdiği kabul edilmiştir. Böylece MANOVA testi için de tek değişkenli ve çok değişkenli normal dağılım, bağımlı değişkenler arasında doğrusal ilişki ve varyans-kovaryans matrisleri homojenliği varsayımları da sağlanmıştır. Bu kapsamda analizler 408 veri ile gerçekleştirilmiştir.

Bulgular

Araştırmanın bulguları alt amaçlar doğrultusunda aşağıda yer almaktadır.

Öğrencilerin Yükseköğretimde Eğitim-Öğretim Etiğine İlişkin Görüşleri

Bu çalışmada öncelikle katılımcıların bağımlı değişkenlere ilişkin görüşlerinin ne düzeyde olduğunu belirlemek amaçlanmıştır. Bu doğrultuda lisans öğrencilerinin

yükseköğretimde eğitim-öğretim etiğine ilişkin görüşlerine ait aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri Tablo 3'te yer almaktadır.

Tablo 3. *Yükseköğretimde Eğitim-Öğretim Etiğine İlişkin Öğrenci Görüşlerinin Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri*

Boyutlar	İfadeler	M	ss	Sıra
Öğrencilere Saygı Gösterme	1.Öğretim elemanları öğrencileri değerlendirme yetkisini baskı ya da tehdit aracı olarak kullanmaz.	3.71	1.06	11
	2.Öğretim elemanları öğrencilerin derse yönelik görüş ve önerilerini dikkate alır.	3.51	0.94	16
	3.Öğretim elemanları tüm öğrencilere eşit ve tarafsız davranır.	3.24	1.09	21
	4.Öğretim elemanları öğrencileri küçük düşürecek söz ve eylemlerde bulunmaz.	3.42	1.12	17
	5.Öğretim elemanları öğrencilere karşı uygun bir üslup ve hitap kullanır.	3.78	0.91	10
	Toplam	3.53	1.00	
Derse İlişkin Bilgilendirme	6.Öğretim elemanları dönemin başında ders içeriğini öğrencilerle paylaşır.	4.11	0.88	5
	7.Öğretim elemanları dersin gerekliliklerini (işleniş, devam durumu, ödevler, değerlendirme gibi) dönem başında açıklar.	4.20	0.83	3
	8.Öğretim elemanları dersleri izlencede yer alan programa göre takip eder.	4.00	0.79	6
	Toplam	4.10	0.83	
Öğrencilerin Korunması	9.Öğretim elemanları kişisel görüşlerini (siyasi, dini gibi) öğrencilere dayatmaz.	4.11	1.02	5
	10.Öğretim elemanları öğrencilerle kurduğu kişisel ilişkilerin profesyonellik sınırları içinde olmasına özen gösterir.	3.98	0.85	7
	11.Öğretim elemanları öğrencilere karşı her türlü taciz, istismar, şiddet gibi davranışlardan uzak durur.	4.58	0.63	1
	12.Öğretim elemanları sağlık ve güvenliklerini tehdit edecek durumlara karşı öğrencileri korumaya özen gösterir.	4.14	0.82	4
	13.Öğretim elemanları kişisel işleri ve çıkarları için öğrencilerden yarar sağlamaz.	3.91	1.06	8
	14.Öğretim elemanları öğrencilerin ödevlerini izin almadan akademik çalışmalarında kullanmaz.	4.23	0.84	2
	Toplam	4.15	0.87	
Öğretim Elemanının Yeterliliği	15.Öğretim elemanları derste etkili öğretim yöntem ve tekniklerini kullanır.	3.30	0.92	20
	16.Öğretim elemanları dersin amacı doğrultusunda teori ve uygulama dengesine dikkat eder.	3.40	0.98	18
	17.Öğretim elemanları öğrencilerin derste konuyla ilgili görüşlerini ifade etmelerine fırsat verir.	3.84	0.84	9
	18.Öğretim elemanları öğrencileri araştırmaya, öğrenmeye ve sorgulamaya teşvik eder.	3.63	0.94	12
	19.Öğretim elemanları öğrencilere güncel ve kaliteli eğitim verebilmek için uzmanlık alanında kendisini sürekli geliştirir	3.55	1.00	14
	Toplam	3.54	0.93	
Öğrencileri Önemseme	20.Öğretim elemanları öğrencilerin eğitim-öğretim sürecini etkileyen sorunlarının çözümüne yardımcı olur.	3.58	0.97	13
	21.Öğretim elemanları öğrencilerin özel durumlarına (sağlık, maddi, ailevi sorunlar gibi) duyarlı davranır.	3.55	1.06	14
	22.Öğretim elemanları öğrenci haklarını gözetir.	3.52	1.01	15
	23.Öğretim elemanları öğrencilere kendilerini değerli hissettirir.	3.14	1.07	22
	24.Öğretim elemanları öğrencilere gelecekteki meslektaşısı gibi davranır.	3.39	1.11	19
	Toplam	3.43	1.04	

Ölçek Genel Toplam

3.75 0.93

Tablo 3'te görüldüğü üzere lisans öğrencileri öğretim elemanlarının eğitim-öğretim etiği açısından yüksek düzeyde ($M=3.75$) etik davrandığını düşünmektedir. Ayrıca öğrenciler yükseköğretimde eğitim-öğretim etiği bileşenleri içerisinde en fazla “Öğrencinin Korunması” alt boyutundaki ifadelerle katılım göstermiştir. Bu doğrultuda öğrenciler “Öğretim elemanları öğrencilere karşı her türlü taciz, istismar, şiddet gibi davranışlardan uzak durur” ifadesine görece daha fazla ($M=4.58$) katılım sağlamıştır. En düşük olarak ise “Öğrencileri Önemsene” alt boyutundaki ifadelerle katılım gösterdikleri belirlenmiştir. Bu boyut altında ise öğrenciler görece en az ($M=3.14$) “Öğretim elemanları öğrencilere kendilerini değerli hissettirir” ifadesine katılmıştır.

Öğrencilerin Üniversite Bağlılığı Algıları

Bu araştırmanın ikinci alt amacı doğrultusunda yükseköğretimde öğrenci bağlılığına ilişkin lisans öğrencilerinin görüşlerine ait standart sapma ve aritmetik ortalama değerleri Tablo 4'te sunulmuştur.

Tablo 4. Yükseköğretimde Öğrenci Bağlılığına İlişkin Öğrenci Görüşlerinin Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

İfadeler	M	ss	Sıra
1.Kariyerimi bu üniversitede tamamlamak istiyorum.	3.71	1.26	4
2.Kendimi bu üniversitenin bir üyesi olarak hissediyorum.	3.74	1.14	3
3.Bu üniversiteden ayrılırsam üzüldüm.	3.53	1.34	11
4.Bu üniversite logolu eşyaları taşımaktan onur duyuyorum.	3.69	1.20	6
5.Bu üniversitede kendimi mutlu hissediyorum.	3.66	1.19	7
6.Bu üniversite ile ilgili olumsuz haberler duyunca üzüldüyüm.	3.92	1.10	1
7.Bu üniversitede öğrenim görmekten gurur duyuyorum.	3.84	1.09	2
8.Bu üniversiteyi tercih etmek hayatımda verdiğim iyi bir karardır.	3.58	1.18	9
9.Bu üniversitenin bende önemli derecede özel bir yeri vardır.	3.48	1.19	12
10.Bu üniversiteye karşı sadakat (içten bağlılık) gösteriyorum.	3.54	1.16	10
11.Bu üniversitenin değerlerini kendi değerlerime benzer buluyorum.	3.38	1.15	13
12.Bu üniversiteye çok şey borçluyum.	3.26	1.11	14
13.Diğer öğrencilere bu üniversiteye gelmelerini tavsiye ediyorum.	3.62	1.17	8
14.Bu üniversitede nitelikli bir eğitim alıyorum.	3.70	1.07	5
Toplam	3.61	1.16	

Tablo 4 incelendiğinde katılımcıların yükseköğretimde öğrenci bağlılık düzeylerinin ($M=3.61$) yüksek olduğu görülmektedir. Bu doğrultuda öğrenciler görece en fazla “Bu üniversite ile ilgili olumsuz haberler duyunca üzüldüyüm” ($M=3.92$) ve “Bu üniversitede öğrenim görmekten gurur duyuyorum” ($M=3.84$) ifadelerine katılım göstermiştir. Diğer taraftan öğrenciler “Bu üniversiteye çok şey borçluyum” ($M=3.26$) ve “Bu üniversitenin değerlerini kendi değerlerime benzer buluyorum” ($M=3.38$) ifadelerine görece en düşük düzeyde katılmışlardır.

Üniversite Türü Açısından Öğrencilerin Yükseköğretimde Eğitim-Öğretim Etiğine ilişkin Görüşleri ile Bağlılık Düzeyleri

Bu çalışmada özellikle araştırma üniversitesi ve araştırma üniversitesi olmayan kurumlarda öğrenim gören öğrencilere odaklanılmıştır. Bu doğrultuda üniversite türü açısından öğrencilerin yükseköğretimde eğitim-öğretim etiğine ilişkin görüşleri ile bağlılık düzeyleri arasındaki anlamlı farklılık çok değişkenli ANOVA istatistiği ile incelenmiştir. Bağımlı değişken puanları üzerinde yapılan MANOVA sonuçları, araştırma üniversitesi olan ve olmayan kurumlarda öğrenim gören öğrencilerin yükseköğretimde eğitim-öğretim etiği ile bağlılık algıları bakımından anlamlı farklılık gösterdiğini ortaya koymaktadır [Wilks Lambda (Λ)= 0.93, $F(2,405)= 13.47$, $p<.01$]. Bu bulgu yükseköğretimde eğitim-öğretim etiği ve öğrenci bağlılığı puanlarından oluşan doğrusal bileşenden elde edilen puanların üniversite türü değişkenine bağlı olarak değiştiğini göstermektedir. Lisans öğrencilerinin her iki ölçek puanlarına ilişkin ortalama ve standart sapma değerleri ile üniversite türü değişkenine göre ölçek bazında yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları Tablo 5’te sunulmuştur.

Tablo 5. Öğrencilerin Yükseköğretimde Eğitim-Öğretim Etiği ve Öğrenci Bağlılığı Ölçek Puanlarının Üniversite Türü Değişkenine Göre Ortalama ve Standart Sapma Değerleri ve ANOVA Sonuçları

Değişken	Üniversite Türü	n	M	SS	sd	F	p
Yükseköğretimde Eğitim-Öğretim Etiği	Araştırma üniversitesi olan	183	92.98	13.96	1	14.96	.000
	Araştırma üniversitesi olmayan	225	87.47	14.60			
Yükseköğretimde Öğrenci Bağlılığı	Araştırma üniversitesi olan	183	54.13	12.75	1	25.05	.000
	Araştırma üniversitesi olmayan	225	47.92	12.22			

Tablo 5’te görüldüğü üzere hem yükseköğretimde eğitim-öğretim etiği ($F(1,406)= 14.96$, $p<.01$) ölçek puanları hem de öğrenci bağlılığı ($F(1,406)= 25.05$, $p<.01$) ölçek puanları üniversite türü değişkenine göre anlamlı farklılık göstermektedir. Araştırma üniversitesinde öğrenim gören öğrencilerin hem eğitim-öğretim etiği hem de öğrenci bağlılığı puanları araştırma üniversitesi olmayan kurumda öğrenim gören öğrencilerden daha yüksektir. Bu bulgu araştırma üniversitesindeki lisans öğrencilerinin öğretim elemanlarının eğitim-öğretim etiğine yönelik daha olumlu görüşe sahip oldukları ve öğrenci bağlılıklarının daha yüksek olduğu şeklinde yorumlanabilir.

Yükseköğretimde Eğitim-Öğretim Etiği ile Öğrenci Bağlılığı Arasındaki İlişki

Araştırmanın son amacı doğrultusunda yükseköğretimde eğitim öğretim etiği ve öğrenci bağlılığı değişkenleri arasındaki ilişki incelenmiş ve analiz sonuçları Tablo 6'da verilmiştir.

Tablo 6. Yükseköğretimde Eğitim Öğretim Etiği ve Öğrenci Bağlılığı Değişkenleri Arasındaki İlişki Sonuçları

	1	2	3	4	5	6	7
1.Öğrencilere Saygı Gösterme	1						
2. Derse İlişkin Bilgilendirme	.39**	1					
3. Öğrencilerin Korunması	.56**	.53**	1				
4.Öğretim Elemanının Yeterliği	.63**	.46**	.54**	1			
5. Öğrencileri Önemseme	.74**	.44**	.56**	.68**	1		
6.Toplam YÖE	.85**	.64**	.79**	.83**	.87**	1	
7. YÖB	.44**	.35**	.43**	.51**	.47**	.55**	1

Tablo 6 incelendiğinde, üniversite öğrencilerinin öğretim elemanlarının eğitim-öğretim etiğine yönelik görüşleri ile üniversitelerine hissettikleri bağlılık düzeyleri arasında orta düzeyde ve pozitif yönde anlamlı bir ilişki ($r = .55, p < .01$) bulunmaktadır. Ayrıca yükseköğretimde eğitim-öğretim etiğinin bileşenleri ile öğrenci bağlılığı arasındaki ilişkiler de incelendiğinde, öğrencilere saygı gösterme bileşeni ($r = .44, p < .01$), derse ilişkin bilgilendirme bileşeni ($r = .35, p < .01$), öğrencilerin korunması bileşeni ($r = .43, p < .01$) ve öğrencileri önemseme bileşeni ($r = .47, p < .01$) ile zayıf düzeyde pozitif yönde anlamlı ilişki tespit edilirken, öğretim elemanının yeterliği bileşeni ile orta düzeyde pozitif yönde anlamlı ilişki olduğu görülmüştür ($r = .51, p < .01$). Bu bulgu, öğretim elemanları eğitim-öğretim sürecinde etik ilkelere uygun davrandıkça öğrencilerin üniversiteye bağlılıklarının yükseldiği şeklinde yorumlanabilir.

Tartışma ve Sonuç

Bu araştırma lisans öğrencilerinin gözünden yükseköğretimde eğitim-öğretim etiği ile öğrenci bağlılığı değişkenlerini betimleyen bir çalışmadır. Bu kapsamda ilk olarak eğitim fakültelerinde öğrenim gören lisans öğrencilerinin gözünden öğretim elemanlarının eğitim-öğretim etiği ele alınmıştır. Bulgulara göre öğrenciler öğretim elemanlarının eğitim-öğretim etiği açısından yüksek düzeyde etik davrandığını düşünmektedir. Araştırmanın bu sonucuna bağlı olarak eğitim fakültelerinde görev yapan öğretim elemanlarının eğitim-öğretim sürecinde etik kurallara uygun davrandıklarını söylemek mümkündür. Benzer şekilde Başaran, Ekinci

ve Arıkan'ın (2017) eğitim fakültesi öğrencileri ile yaptığı çalışmada öğrenciler, öğretim elemanlarının eğitim-öğretim sorumlulukları konusundaki etik ilkelere orta düzeyde uygun davrandığını düşünmektedirler. Ancak Demirtaş, Şener ve Karabatak'ın (2013) çeşitli fakültelerden lisans öğrencileriyle yaptığı araştırma bu bulguyu desteklememektedir. Özellikle eğitim fakültesi öğrencileri öğretim elemanlarının etik ilkelere uyma konusunda diğer fakültelere kıyasla olumsuz algıya sahiptir.

Üniversite öğrencileri eğitim-öğretim etiği kapsamında diğer boyutlara kıyasla en fazla “Öğrencinin Korunması” bileşenindeki ifadelere katılım göstermektedir. Bu bileşen altında yer alan “Öğretim elemanları öğrencilere karşı her türlü taciz, istismar, şiddet gibi davranışlardan uzak durur” ifadesi öğrencilerin en fazla katıldıkları maddedir. Diğer bir deyişle öğrenciler öğretim elemanlarının bu davranışlardan uzak durduklarını yoğun olarak belirtmektedir. Ancak Aydın, Alkın-Şahin ve Demirkasımoğlu'nun (2014) Türkiye çapındaki çeşitli üniversitelerden akademisyenlerle yürüttüğü araştırmasında taciz, ayrımcılık, küçük düşürme ve yakın ilişki kurma öğretim elemanları tarafından öğrencilere karşı yapılan etik dışı davranışlar olarak sıralanmaktadır. Bu bulguyla paralel olarak Ay (2017) da öğrenciyi küçük düşürücü davranma, hakaret etme, cinsel tacizi eğitim-öğretim sürecinde meslek etiğine aykırı davranışlar olarak ele almaktadır. Aydın ve diğerleri (2014) ile Ay'ı (2017) destekler şekilde Erdem ve diğerleri (2014) de yükseköğretimde bazen ihmal, istismar ve şiddet konusunda etik ikilem ve ihlallerin yaşandığını belirtmektedir. Yazarlar bu durumun eğitim-öğretim sürecinde öğrenci ve öğretim elemanı arasındaki güç dengesizliğinden kaynaklandığını vurgulamaktadır. Diğer taraftan Aydın ve diğerlerine (2014) göre bu etik dışı davranışların kaynağı öğretim elemanlarının etik eğitimi almamış olması, olumsuz kişilik özellikleri, psikolojik sorunları ve üniversitelerin etik ihlallere karşı cezai yaptırımlarının yetersiz olmasıdır.

Araştırma sonuçlarına göre öğrenciler “Öğretim elemanları tüm öğrencilere eşit ve tarafsız davranır” ifadesine en az katılım göstermekte, öğretim elemanlarının kimi zaman öğrenciler arasında ayrımcılık yapabildiğini ve taraflı olabildiğini ifade etmektedirler. Dinç ve Gizir'in (2019) çalışması bu bulguyu destekler niteliktedir. Yazarlar çalışmalarında eğitim fakültesi öğrencilerinin öğretim elemanlarının ayrımcılık içeren davranışlar sergileyebildiğini belirtmektedir. Diğer taraftan Maya'nın (2013) çalışmasında da akademisyenler öğrencilere eşit/adil davranmamayı meslek etiğine aykırı bulmaktadır. Öğrencilerin en az katılım gösterdikleri ifade ise “Öğretim elemanları öğrencilere kendilerini değerli hissettirir” ifadesidir. Başka bir deyişle öğrenciler, öğretim elemanlarının kendilerini değerli

hissettirmediklerini düşünmektedirler. Dinç ve Gizir'in (2019) çalışmasında öğrenciler öğretim elemanlarının kendilerine saygı göstermediğini, değer vermediğini, çoğunlukla küçümseyici ve aşağılayıcı (öğrencilere yönelik hakaret içeren kelime ve söylemler, hor görme, azarlama) davranışlar sergilediğini belirtmişlerdir. Diğer taraftan Coşkun'un (2016) hem öğretim elemanları hem de eğitim fakültesi öğrencileriyle yaptığı araştırmasında katılımcılar, meslek etiği kapsamında saygı, sevgi, eşitlik, adalet, sürekli gelişme, sorumluluk ve tarafsızlık gibi görüşler belirtirken öğrenciye değer verme konusunda herhangi bir görüş ifade etmemişlerdir. Görüldüğü üzere öğrencilerin öğretim elemanları tarafından önemsendiklerini hissetmesi, etik algılarını ve bunun bir diğer çıktısı olan bağlılıklarını olumlu yönde etkilemektedir.

Araştırmada çalışmaya katılan lisans öğrencilerinin bağlılık düzeylerinin yüksek olduğu görülmektedir. Bu sonuç lisans öğrencilerinin üniversitelerine karşı olumlu duygular beslediklerini göstermektedir. Öğrencilerin en fazla "Bu üniversite ile ilgili olumsuz haberler duyunca üzülüyorum" ifadesine katılım göstermesi, öğrenim gördükleri üniversiteye karşı özellikle duyuşsal bağlılıkları olduğunu öne çıkarmaktadır. Benzer şekilde Kareva (2011) öğrenci bağlılığını öğrencinin kendisini üniversiteye duygusal olarak bağlı hissetmesi ve bu doğrultuda üniversite ile olan bağına isteyerek sürdürmesi olarak belirtmektedir. Bu çalışmayı ve Kareva'yı destekler nitelikte Cownie (2019) de öğrencilerin üniversite ve akademisyenlere olan bağlılığını oldukça önemsemekte ve bunun öğrencinin üniversiteye devamında itici bir güç olduğunu belirtmektedir. Öğrenciler üniversiteye karşı duyuşsal bağlılığını; önemseme, özdeşleşme, onur duyma, aidiyet, ilham alma gibi duygulara dayalı olarak göstermekte ve üniversite ile mevcut ilişkisini sürdürmek istemektedir. Bu kapsamda öğrencilerin üniversiteleriyle ilgili olumsuz haber duyunca kendilerini kötü hissetmeleri duyuşsal bağlılığın doğal bir sonucu olarak kabul edilebilir.

Araştırmada elde edilen bir diğer sonuca göre üniversite öğrencilerinin öğretim elemanlarının eğitim-öğretim etiğine yönelik görüşleri ile bağlılık düzeyleri arasında orta düzeyde ve pozitif yönde anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. Bu bulgu yükseköğretimde eğitim-öğretim etiği kapsamında öğretim elemanlarının etik davrandığını düşünen öğrencilerin üniversiteye karşı bağlılıklarının da yüksek olduğunu göstermektedir. Bu bulgu Günüş'un (2013) çalışmasıyla da örtüşmektedir. Öğretmen adaylarıyla yapılan söz konusu çalışmaya göre öğretim elemanlarıyla ilişkiler ve dersten sağlanan fayda öğrencilerin üniversiteye bağlılığını olumlu etkilemektedir. Schulte (2002) ise yaptığı çalışmada öğrencilerin olumlu bir etik iklime yönelik algıya sahip olmasının öğrencilerin lisansüstü akademik programlarda

kalmasında önemli olduğunu ortaya koymuştur. Mokhtari Lakeh, Nafar, Ghanbari Khanghah ve Kazemnezhad Leili (2014) de hemşirelik bölümü öğrencileriyle yaptığı çalışmada etik kuralların bağlılığın önemli bir yordayıcısı olduğunu ortaya koymuştur. Yazarlara göre öğretim elemanları etik kurallara uygun davranarak öğrencilerine rol model olmaktadır. Böylece öğrencilerinin ileride mesleklerini etik ilkelere uygun şekilde icra etmesine de katkı sunmaktadırlar.

Öğrencilerin bulunduğu üniversitenin araştırma üniversitesi olup olmaması araştırmada incelenen değişkenlerden birisi olmuştur. Öğretim elemanlarının eğitim-öğretimdeki etik davranışları ve öğrencilerin bağlılıklarının araştırma üniversitesi lehine farklılaştığı görülmüştür. Diğer bir deyişle araştırma üniversitesindeki öğrenciler bu üniversitede öğrenim görmeyen öğrencilere göre öğretim elemanlarının eğitim-öğretim etiği ilkelerine daha uygun davrandığını düşünmektedirler. Ancak Keith-Spiegel, Tabachnick ve Allen'in (1993) Amerika'da biri şehir ve biri taşrada yer alan üniversitelerdeki öğrenciler ile yaptıkları çalışmada akademisyenlerin etik davranışlarının üniversiteler arasında farklılaşmadığını belirtmişlerdir. Sonuçlar arasındaki bu farklılık, araştırmaların farklı ülkelerde yürütülmesinden kaynaklanmış olabilir.

Araştırma üniversitesinde öğrenim gören lisans öğrencilerinin yükseköğretimde bağlılık düzeyleri de diğer gruba göre daha yüksek çıkmıştır. Benzer şekilde Çınkır ve diğerleri (2019) tarafından yürütülen projede de Ankara'da bir araştırma üniversitesinin çeşitli lisans programlarında öğrenim gören öğrencilerin de yükseköğretimde bağlılık düzeyleri yüksektir. Yükseköğretimde öğrenci bağlılığını sağlama konusunda eğitimin niteliği önemli bir faktördür. Bu çalışmada da bağlılığın bir göstergesi olarak öğrenciler mevcut üniversitelerinde nitelikli eğitim aldıklarını düşünmektedir. Bu bulguyla paralel olarak hem araştırma üniversitesi olan (Çınkır ve diğ., 2019) hem de olmayan üniversitelerde (Büyük ve Akyıldız, 2016) öğrenim gören öğrenciler de akademik personel ve öğretim olanaklarının bağlılık için önemli olduğunu belirtmektedir.

Sonuç olarak bu çalışmada öğrencilerin yükseköğretimde eğitim-öğretim etiğine ve bağlılığa ilişkin algıları üniversite değişkenine göre anlamlı olarak farklılaşmaktadır. Yükseköğretimde eğitim-öğretim etiği ve öğrenci bağlılığı kapsamında araştırma üniversitesindeki öğrenciler daha olumlu görüşler belirtmiştir. Bu bulgunun araştırma üniversitesi olma kriterlerinden ve bu üniversitelere yerleşen öğrenci profilinden kaynaklandığını söylemek mümkündür. Çünkü araştırma üniversitelerine yerleşen öğrenciler

üniversiteye giriş sınavında ilk sıralarda yer almakta olup bu öğrencilerin akademik başarıları ve beklentileri görece daha yüksektir. Bu nedenle öğretim elemanları bu beklentiyi karşılamak için kendilerini geliştirmek zorunda kalmakta ve etik davranma konusunda daha duyarlı olmaktadır. Diğer taraftan araştırma üniversitelerindeki öğretim elemanlarının göreve yerleşme ve yükselme şartları daha seçicidir. Bu durum da akademik personelin geliştirilmesinde ve öğretim olanaklarının iyileştirilmesinde önemli rol oynamaktadır. Bu doğrultuda artan eğitim niteliği de öğrencinin üniversiteye bağlılığını doğrudan etkilemektedir.

Öneriler

Bu çalışmanın yükseköğretimde öğrenci ve öğretim elemanı arasındaki ilişki ve iletişimleri açısından önemli çıkarımları vardır. Özellikle öğretim elemanlarının eğitim-öğretim hizmetini sunarken sergiledikleri etik davranışların öğrenci bağlılığını etkilediğine ilişkin önemli sonuçlar ortaya koymaktadır. Bu kapsamda öğretim elemanlarının etik davranışlarının artırılması adına etik farkındalık eğitimleri hazırlanabilir. Öğrenci bağlılığının önemli bir etkeni olarak eğitim-öğretim niteliğini artırmak amacıyla öğretim elemanları öğretim sürecine yönelik yeterliliklerini geliştirme konusunda desteklenmelidir. Ayrıca araştırmanın örneklemini oluşturan geleceğin öğretmenleri de öğretmenlik meslek etiği konusunda çeşitli toplantılar, dersler, konferanslarla bilinçlendirilmelidir. Ayrıca üniversitelerde etik kültürünün yaygınlaştırılması için bilgilendirme çalışmalarına ilaveten öğretim elemanlarının etik davranışları ödüllendirilirken, etik dışı davranışlarına cezai yaptırım getirilmelidir.

Bu çalışmanın örneklem, yöntem ve incelenen değişkenler açısından belirli sınırlılıkları bulunmaktadır. Öncelikle bu çalışma biri araştırma üniversitesi diğeri araştırma üniversitesi olmayan iki kamu üniversitesindeki eğitim fakültelerinde öğrenim gören öğrencilerin görüşleri ile sınırlıdır. Bu nedenle bu araştırma bulgularının Türkiye bağlamı için genellenmesi mümkün değildir. Bu nedenle araştırmacılar geniş ölçekte örneklerle daha kapsamlı bir çalışma yürütebilirler. İkinci olarak sadece nicel yöntem kullanılarak gerçekleştirilen bu çalışma katılımcıların görüşlerini derinlemesine inceleme imkânı sunmamaktadır. Bu sebeple yükseköğretimde eğitim-öğretim etiği ve öğrenci bağlılığı değişkenlerine ilişkin daha derinlemesine bulgular ortaya koymak için nitel ya da karma araştırmalar da yapılabilir. Bu çalışmanın bir diğer sınırlılığı da sadece iki bağımsız değişkenle yürütülmüş olmasıdır. Bu nedenle araştırmacılar öğrenci memnuniyeti ya da üniversite yaşam kalitesi gibi değişkenlerin bağlılık ve yükseköğretimde etik açısından aracılık rolünü inceleyen çalışmalar yürütebilirler.

Makalenin Bilimdeki Konumu

Eğitim Bilimleri/Eğitim Yönetimi

Makalenin Bilimdeki Özgünlüğü

Öğretmen adaylarının gözünden akademisyenlerin eğitim-öğretime ilişkin etik davranışlarını ve öğretmen adaylarının üniversiteye bağlılığını inceleyen bu çalışma öğretmen adaylarına rol model olan akademisyenlerin öğrenciler tarafından nasıl algılandığına ilişkin bir fikir vermesi bakımından önem taşımaktadır. Geleceğin öğretmenlerinin, akademisyenlerin özellikle derslerdeki davranışlarından etkilenmesi kaçınılmazdır. Ayrıca bu durum öğrencinin üniversiteye ilişkin algısını ve üniversiteye olan bağlılığını da etkilemektedir. Alanyazında özellikle bu konularda daha çok akademisyen görüşlerine başvurulduğu öğrenci görüşlerine daha az yer verildiği görülmüştür. Bu nedenle öğretmen adaylarının gözünden yapılan bu çalışmanın alanyazına katkı sunacağı düşünülmektedir. Bu çalışmadan elde edilen bulgular üniversitelerin akreditasyon ve kalite çalışmalarında da kanıt olarak kullanılabilir. Bunlara ek olarak bu çalışmanın sonuçlarına göre araştırma üniversitesinde öğrenim gören öğrencilerin algıları daha olumludur ve bu sonuçlarla Türkiye’de araştırma üniversitelerindeki uygulamaların diğer üniversitelerin kendilerini iyileştirmeleri adına örnek alınması gerektiğine de vurgu yapılmaktadır.

Kaynaklar

- Abduh, A., Rosmaladewi, R., ve Basri, M. (2018). Internationalization awareness and commitment of Indonesian higher education. *The New Education Review*, 51(1), 162-172. doi: 10.15804/tner.2017.50.4.13
- Arslan, M. (2014). *Felsefeye giriş* (21. Baskı). Ankara: Adres Yayınları.
- Ay, F. (2017). Öğretim üyesinin etik sorumluluğu. *Sağlık Bilimleri ve Meslekleri Dergisi*, 4(3), 267-271. doi: 10.17681/hsp.281915
- Aydın, İ. (2016). *Akademik etik*. Ankara: Pegem Akademi.
- Aydın, İ. (2019). *Eğitim ve öğretimde etik*. Ankara: Pegem Akademi.
- Aydın, N., Alkın Şahin, S., ve Demirkasımoğlu, N. (2014). Üniversitelerde karşılaşılan etik dışı davranışlara ilişkin akademisyen görüşleri. *Akademik Bakış Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler Dergisi*, (43), 1-18. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/382843> adresinden alınmıştır.



- Balcı, A. (2020). *Açıklamalı eğitim yönetimi terimleri sözlüğü* (5. Baskı) Ankara: Pegem.
- Başaran, S. T., Ekinci, N., ve Arıkan, S. (2017). Öğretim elemanlarının etik ilkelere uygun davranma düzeyi üzerine bir araştırma. *Yükseköğretim Dergisi*, 7(3), 197-208.doi: 10.2399/yod.17.020
- Başpınar, N.Ö., ve Çakıroğlu, D. (2017). *Meslek etiği*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Büyük, K., ve Akyıldız, M. (2016). Anadolu Üniversitesi örgün öğrencilerinin üniversitelerine bağlılıklarının öğrenci memnuniyet modeli ile incelenmesi. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 16(2), 145-158. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/417858> adresinden alınmıştır.
- Cevizci, A. (2017). *Felsefeye giriş* (6. Baskı). Ankara: Say Yayınları
- Christensen, L. B., Johnson, R. B., ve Turner, L. A. (2015). *Araştırma yöntemleri: Desen ve analiz* (2. Baskı). (Çev. Ed. Aypay, A.). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Clements, A. J., Kinman, G., Leggetter, S., Teoh, K., ve Guppy, A. (2016). Exploring commitment, professional identity, and support for student nurses. *Nurse Education in Practice*, 16(1), 20-26. doi: 10.1016/j.nepr.2015.06.001.
- Coşkun, N. (2016). *Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin ve Öğretim Elemanlarının Öğretmenlik Meslek Etiği Değerlerine İlişkin Görüşleri: Mesleki Etik Değerlerin Kazanımı Sürecinde Örtük Program*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Adnan Menderes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aydın.
- Cownie, F. (2019). What drives students' affective commitment towards their university?. *Journal of Further and Higher Education*, 43(5), 674-691.doi: 10.1080/0309877X.2017.1394988
- Çınkır, Ş., Kurum, G., ve Yıldız, S. (2021). Yükseköğretimde öğrenci bağlılığı ölçeği: Geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Cumhuriyet Uluslararası Eğitim Dergisi*, 10(1), 273-298. Doi: 10.30703/cije.717825
- Çınkır, Ş., Yıldız, S. ve Kurum, G. (2019). *Ankara Üniversitesi öğrencileri tarafından algılanan üniversite hizmet kalitesinin öğrenci bağlılığı üzerine etkisi*. Bilimsel Araştırma Projesi Sonuç Raporu (Proje no: 16B0630001).
- Daniels, N., Sheahan, J., ve MacNeela, P. (2020). Variables affecting first-year student commitment during the transition to college in Ireland. *Health promotion international*, 35(4), 741-751.doi: 10.1093/heapro/daz069

- Demirtaş, Z., Şener, G., ve Karabatak, S. (2013). According to the students' perceptions the levels of academic staff to comply with ethical codes. *International Online Journal of Educational Sciences*, 5(2), 506-519. <https://www.acarindex.com/dosyalar/makale/acarindex-1423904246.pdf> adresinden alınmıştır.
- Dinç, R. G., ve Gizir, S. (2019). Öğrencilerin bakış açısından öğretim elemanlarının sınıftaki etik dışı davranışları. *Yükseköğretim Dergisi*, 9(1), 29-39.
- Durna, U. ve Eren, V. (2011). Üç bağlılık unsuru ekseninde örgütsel bağlılık. *Doğuş Üniversitesi Dergisi*, 6(2), 210-219. <http://journal.dogus.edu.tr/index.php/duj/article/view/130/146> sitesinden alınmıştır.
- Erdem, F., Ömüriş, E., Öz, Ö., Boz, H., Özmen, M., ve Kubat, U. (2014). Öğretim elemanlarının etik sorumlulukları üzerine üniversite öğrencilerinin algılamaları. *Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi*, 2(1), 39-63. doi: 10.14689/issn.2148-2624.1.2s2m
- Erdemli, Ö., Güner Demir T. ve Kurum, G. (2019, 10-12 Ekim). Yükseköğretimde Eğitim-Öğretim Etiği Ölçeği- Öğrenci Formunun Geliştirilmesi. Sözlü bildiri, 4. Uluslararası Yükseköğretim Çalışmaları Konferansı, Çanakkale.
- Ergün, E. (2014). *Ağsal öğrenme ortamlarında sosyal ağ yapısı ve sosyal olabilmenin öğrenci bağlılığı üzerindeki etkisi*. (Yayımlanmamış doktora tezi) Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Günüç, S. (2013). *Teknolojinin öğrenci bağlılığındaki rolü ve derste teknoloji kullanımı ile öğrenci bağlılığı arasındaki ilişkilerin incelenmesi*. (Yayımlanmamış doktora tezi). Anadolu Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- Ismanova, D. (2019). Students' loyalty in higher education: The mediating effect of satisfaction, trust, commitment on student loyalty to Alma Mater. *Management Science Letters*, 9(8), 1161-1168. doi: 10.5267/j.msl.2019.4.024
- Kareva, V. (2011). The influence of classroom communication on student commitment to the university. *European Scientific Journal*, 90. doi: 10.19044/esj.2011.v7n26p%25p
- Keith-Spiegel, P. C., Tabachnick, B. G., ve Allen, M. (1993). Ethics in academia: Students' views of professors' actions. *Ethics & Behavior*, 3(2), 149-162.
- Loeb, S. E. (1994). Ethics and accounting doctoral education. *Journal of Business Ethics*, 13(10), 817-828. <https://link.springer.com/content/pdf/10.1007/BF00876262.pdf> adresinden alınmıştır.

- Maya, İ. (2013). Akademisyenlerin meslek ahlakına aykırı olan davranışlara ilişkin algıları (ÇOMÜ Eğitim Fakültesi örneği). *Journal of Turkish Studies*, 8(6), 491-509. <https://app.trdizin.gov.tr/publication/paper/detail/TWpnME1UQTNOdz09> adresinden alınmıştır.
- McNally, J. J. ve Irving, P. G. (2010). The relationship between university student commitment profiles and behavior: Exploring the nature of context effects. *Journal of Leadership & Organizational Studies*, 17(2), 201-215. doi: 10.1177/1548051810363810
- Meyer, J. P., ve Allen, N. J. (1991). A three-component conceptualization of organizational commitment. *Human resource management review*, 1(1), 61-89. doi: 10.1016/1053-4822(91)90011-Z
- Mokhtari Lakeh, N., Nafar, M., Ghanbari Khanghah, A., ve Kazemnezhad Leili, E. (2014). Nursing students' views on code of ethics, commitment to the ethic of, academic dishonesty and neutralization behaviors. *Journal of Holistic Nursing And Midwifery*, 24(3), 64-71.
- Osman, J., Zainol, Z., Yahaya, R., ve Hudin, N. S. (2019). The determinants of student commitment and student-institution engagement in malaysian higher education institutions. *International Journal of Academic Research in Business and Social Sciences*, 9(7), 933-949. doi: 10.6007/IJARBS/v9-i7/6192
- Patton, M. Q. (2014). *Nitel araştırma ve değerlendirme yöntemleri*. (Çev. Edt. M. Bütün ve S. B. Demir). Ankara: Pegem Akademi.
- Pedro, I. H., ve Andraz, J. M. (2021). Alumni commitment in higher education institutions: Determinants and empirical evidence. *Journal of Nonprofit & Public Sector Marketing*, 33(1), 29-64. doi: 10.1080/10495142.2019.1656138
- Rodríguez-Izquierdo, R. M. (2020). Service learning and academic commitment in higher education. *Revista de Psicodidáctica (English ed.)*, 25(1), 45-51. doi: 10.1016/j.psicoe.2019.09.001
- Saat, M. M., Jamal, N. M., ve Othman, A. N. I. Z. A. (2004). Lecturers' and students' perceptions on ethics in academia and lecturer-student interaction. Research Management Centre, Universiti Teknologi Malaysia. <https://core.ac.uk/download/pdf/11779179.pdf> adresinden alınmıştır.

- Schulte, L. E. (2002). A comparison of cohort and non-cohort graduate student perceptions of the ethical climate and its importance in retention. *Journal of College Student Retention: Research, Theory & Practice*, 4(1), 29-38. doi: 10.2190/AF38-4URF-53QW-10DV
- Strauss, L. C. ve Volkwein, J. F. (2004). Predictors of student commitment at two-year and four-year institutions. *Journal of Higher Education*, 203-227. doi:10.1080/00221546.2004.11778903
- Sungur, O. (2006). Korelasyon analizi. Ş. Kalaycı (Ed.) *SPSS uygulamalı çok değişkenli istatistik teknikleri* (ss. 113-127), Ankara: Asil Yayın Dağıtım Ltd. Şti.
- Tabachnick, B. G., ve Fidell, L. S. (2014). *Using multivariate statistics*. Harlow. Essex: Pearson Education Limited.
- Tan, Ş. (2016). *Spss ve excel uygulamalı temel istatistik I*. Ankara: Pegem Akademi
- Tinto, V. (1997). Classrooms as communities: exploring the educational character of student persistence. *The Journal of Higher Education*, 68(6), 599-623. doi: 10.1080/00221546.1997.11779003
- Turner, S. (2019). Beyond the academic ethic. F. Cannizzo, N. Osbaldiston (Ed.) *The Social Structures of Global Academia* (162-184). Routledge.
- Yousaf, A., Mishra, A., ve Bashir, M. (2020). Brand trust, institutional commitment, and their impact on student loyalty: evidence for higher education in India. *Studies in Higher Education*, 45(4), 878-891. doi: 10.1080/03075079.2018.1558441
- YÖK (2021). *YÖK'ten araştırma ve aday araştırma üniversitelerinin performans değerlendirmesi*. <https://www.yok.gov.tr/Sayfalar/Haberler/2020/yok-ten-arastirma-ve-aday-arastirma-universiteleri-degerlendirilmesi.aspx> adresinden alınmıştır.
- YÖK. (2014). *Yükseköğretim kurumları etik davranış ilkeleri*. Ankara: YÖK Yayınları

Summary

Problem Statement

In higher education, lecturers' acting according to ethical rules in the education process plays a key role in terms of students. Because lecturers, who are role models for students, have an important share in students' perception of the university (Saat, Jamal, Othman, 2004). It is thought that students' perceptions of the university and their level of commitment to university are affected by the attitudes and behaviors of lecturers. Moreover, the perceptions of educational ethics and commitment level of students from different universities change in terms of international and national literature. It is possible to say that the university factor is also



effective in this change. Because each student group develops a perception about the variables of ethics and commitment according to their experiences in their own university. In this context, universities in Turkey have been categorized as research universities and non-research universities by YÖK (2021) since the 2017-2018 academic year. Research universities differ in terms of service areas such as academic staff allocation, promotion, infrastructure and target student group, especially the education process. It is thought that this difference will affect students' perceptions of educational ethics and commitment to higher education.

Purpose of the Study

The general purpose of this research is to examine the perceptions of undergraduate students from faculty of education about educational ethics and student commitment to higher education. In line with this purpose, the following questions were answered:

1. What are the students' views on educational ethics in higher education?
2. What are the students' perceptions of commitment to university?
3. In terms of university type, is there a significant difference between students' views on educational ethics in higher education and their level of commitment?
4. Is there a significant relationship between educational ethics and commitment to higher education perceived by university students?

Method

This study was conducted with the quantitative research method and was designed with the survey model. The study group consists of 463 undergraduate students from the Faculty of Education of two public universities, one of which is a research university. In order to determine the students' views on educational ethics, Educational Ethics at Higher Education Scale-Student Form developed by the researchers, and Student Commitment to Higher Education Scale developed by Çınkır, Kurum ve Yıldız (2021), were used. Mean, standard deviation, Pearson correlation coefficient, multivariate analysis of variance (MANOVA) test were used for data analysis.

The data were analyzed with the SPSS program. In the analysis of the data, the students' views on educational ethics and their level of commitment were evaluated with mean and standard deviation values. In addition, multivariate analysis of variance (MANOVA) test was used to examine whether there was a difference between students' views on educational ethics and their level of commitment in terms of university type. Finally, the Pearson correlation



coefficient was used to explain the relationship between educational ethics and commitment to higher education perceived by university students.

Findings

According to research findings, undergraduate students think that lecturers behave highly ethically in terms of educational ethics. In this direction, the students agreed relatively more with the statement "Lecturers stay away from all kinds of harassment, abuse and violence against students". At the lowest level, the students agreed with the statement "Lecturers make students feel valued". On the other hand, it is seen that students have high levels of commitment to higher education. In this direction, students mostly agreed with the statement "I feel sad when I hear negative news about this university", while they agree with the statement "I owe a lot to this university" at the lowest level.

According to MANOVA results, it is seen that the students from research universities have a significantly higher level of educational ethics and commitment to higher education than students from non-research universities have. Finally, there is a moderate and positive significant relationship between the views of the university students on educational ethics of lecturers and the level of commitment they feel to their universities.

Discussion, Conclusion and Recommendations

In this study, it was determined that the perceptions of students from the faculty of education were generally positive in terms of both educational ethics and commitment to higher education variables. Similarly, in the study conducted by Başaran, Ekinçi, and Arıkan (2017) with faculty of education students, the students showed a moderate level of participation in the lecturers' compliance with the ethical principles regarding educational responsibilities. However, the participants stated that the lecturers sometimes discriminated among the students and could be biased. In the study of Dinç and Gizir (2019), faculty of education students also stated that lecturers discriminated among students. In addition, the findings highlighted that students had a particularly affective commitment to the university. Parallel to this finding, Kareva (2011) also stated that student commitment was the student's feeling of emotional attachment to the university and, accordingly, willingly maintaining his connection with the university.

There is a moderate positive relationship between the educational ethics behaviors of the lecturers and student commitment to university. Similarly, Mokhtari Lakeh, Nafar, Ghanbari Khanghah, and Kazemnezhad Leili (2014) also revealed in their study that ethical



rules are an important predictor of commitment. For this reason, it is possible to say that the lecturers' behaviors in accordance with ethical principles play an important role in strengthening students' commitment to the university. In this context, ethical awareness training can be prepared in order to increase the ethical behavior of lecturers.

According to the students' perceptions, it was observed that the educational ethics behaviors of the lecturers and the students' commitment to the university differentiated in favor of the research university. It was thought that this finding stemmed from the criteria of being a research university and the student profile that studied in these universities. For this reason, practices in research universities can be shown as an example for other universities to improve themselves. In addition, researchers can also conduct mixed methods research to reveal more in-depth findings with large-scale samples.

Keywords: Educational ethics, student commitment, research university, lecturer, university student.